

eindrapportage werkgroep 3: financiën

Eindrapportage aan AK, april 2021
uitgebreide versie

3: <i>De opdracht aan Werkgroep 3</i>	11: <i>Aanbevelingen: verhoog de opbrengsten</i>
4: <i>Wat WG3 gedaan heeft</i>	12: <i>Begroting financiële verbeteringen</i>
5: <i>Kosten, inkomsten en tekort</i>	13: <i>Meerjarenbegroting</i>
6: <i>Benchmarking lasten</i>	14: <i>OK en KK naast elkaar</i>
7: <i>Conclusies obv PGV gegevens en benchmarks</i>	15: <i>Toegiften</i>
8: <i>Aanbevelingen: verlaag de kosten</i>	18: <i>Spoorboekje</i>
9: <i>Benchmarking baten</i>	20: <i>Toegift 3</i>
10: <i>Financiën op persoonlijke schouders</i>	21: <i>Scenario 6: lasten als % van de totale baten</i>
	22: <i>Werkgroep 3: wie zijn dat?</i>

De opdracht aan Werkgroep 3

Deze werkgroep richt zich op het maken van een analyse van de kostenstructuur en inkomstenkant alsook het geven van aanbevelingen ter verhoging van de inkomsten en verlaging van de kosten, zo mogelijk met prioritering en de verwachte effecten daarvan.

Het verdient aanbeveling om te werken met twee subgroepen, één die zich bezig houdt met het vergroten van inkomsten, een ander die zich bezig houdt met het beperken van kosten (die subgroepen vragen om verschillende soorten mensen).

Hierbij richt de subgroep inkomsten zich niet alleen op mogelijkheden binnen de kerkelijke gemeente maar zal zij ook aftasten wat de mogelijkheden zijn om ook de burgerlijke gemeente (en wellicht regionale) bij het genereren van inkomsten te betrekken. Daarnaast kan ook een analyse van het geefgedrag (o.a. Kerkbalans), mede in vergelijking met andere gemeentes in vergelijkbare plaatsen onderdeel zijn van de werkzaamheden van de werkgroep.

Bij de subgroep kostenverlaging zal een van de vragen kunnen zijn of de huidige structuur van eigendom plus financiering van onderhoud nog wel geëigend is, doch is daartoe nadrukkelijk niet beperkt. Ook eventuele andere mogelijke vormen kunnen in de adviezen worden betrokken, alsmede het antwoord op de vraag wat dat betekent in relatie tot de adviezen van werkgroep 1.

Onderwerpen die aan de orde kunnen komen:
Het idee van een 'ondernemende kerk' (rapport PKN).
Oriëntatie op 'best practices' elders.
Wat betekent de 'groene kerk' en goed rentmeesterschap?

Bron: [1]; taakomschrijvingen werkgroepen versie 14 okt, gemaild door Jan van der Wolf op 11 nov 2020 09.09u

Wat Werkgroep 3 (WG3) gedaan heeft

De oorspronkelijke opdracht: *WG 3 heeft in teams intensief gewerkt aan de verschillende facetten van de opdracht.
'Ondernemende kerk' en 'groene kerk' liggen meer op de weg van de WG's 1 en 2. Wij hebben gefocust op de overige facetten van de opdracht*

Extra onderwerp: *WG3 vindt 'investeren in jeugd en gemeentegroei' een belangrijk deelonderwerp om bij de opdracht te betrekken*

Toegiften: *Meer radicale variant gevraagd aan WG1
Voorstel: 2 nieuwe scenario's
Functieverbreiding van kerkgebouwen*

Concept Spoorboekje en Projectenbureau

Kosten, inkomsten en tekort 2020

We hebben twee
wijkgemeenten met kosten
voor onderhoud, energie,
musici, administratie, koster
en pastoraat.

**totale kosten
van de PGV:**

€ 802.000 / jaar

Er zijn naast de vrijwillige
bijdragen ook overige
opbrengsten: verhuur,
rente, collecten en giften,
bijdrage PROEF!.

**overige opbrengsten
van de PGV (NB:
lagere huuropbreng-
sten t.g.v. corona):**

€ 228.000 / jaar

We hebben 2279
belijdende en doopleden.
Er zijn 725 vrijwillige
bijdragen.

**alleen vrijwillige
bijdragen:**

€ 349.000 / jaar

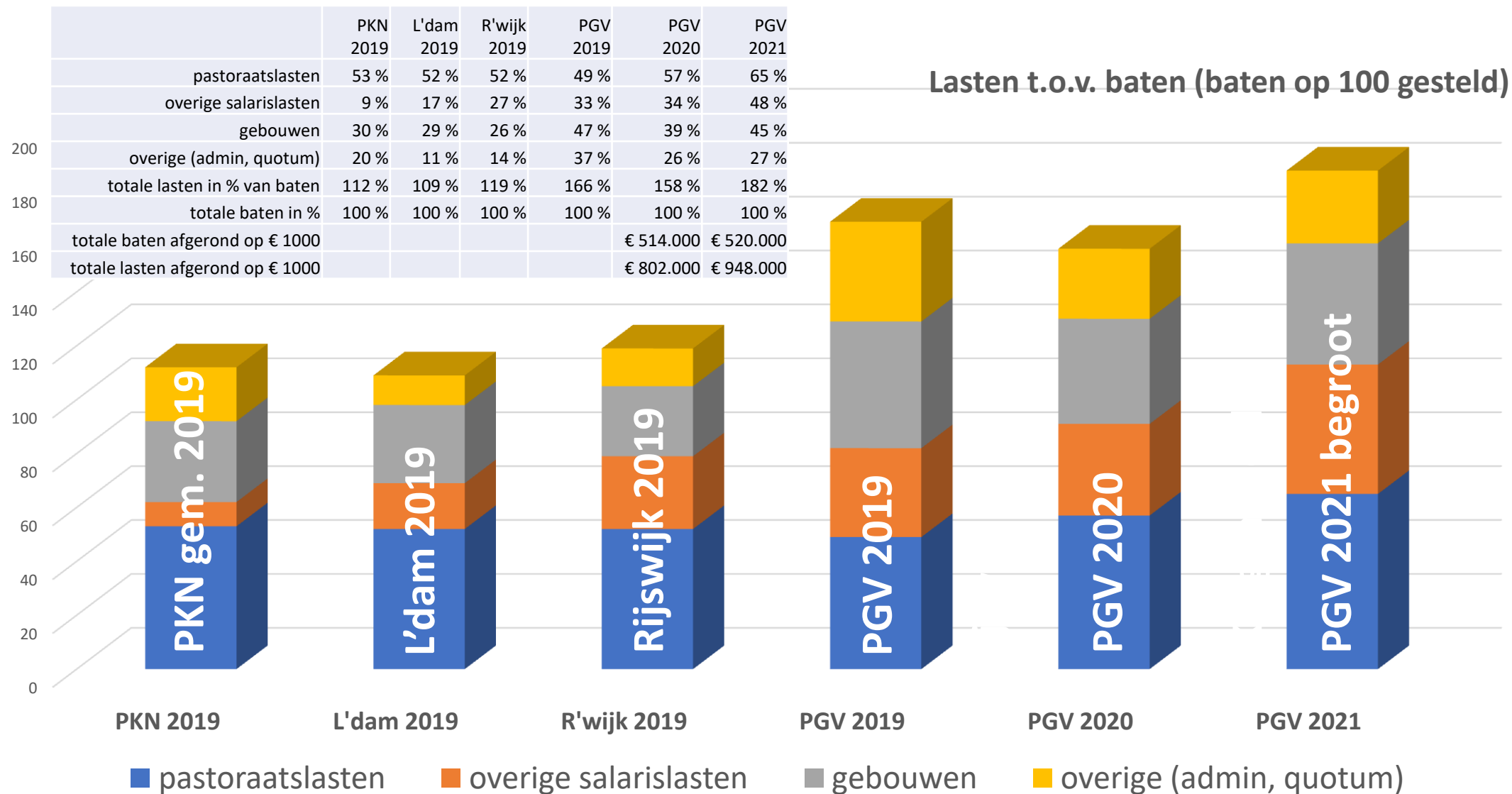
Er is dus nu (!) een jaarlijks
tekort.

tekort in 2020:

€ 225.000 / jaar

→ per maand geven we € 20.000,- meer uit dan er binnenkomt

Benchmarking lasten

Conclusies o.b.v. PGV gegevens en PKN benchmarking

Het financieel bewustzijn ontbreekt

binnen meeste PGV geledingen. Geen invulling gegeven aan AK besluit, dat wijkgemeenten een inspanningsverplichting hebben om hun eigen kosten en opbrengsten in evenwicht te hebben en te houden. Pas na 1 mei 2020 begint binnen de hele PGV door te sijpelen: zo kan het niet langer!

In financieel opzicht verschillen de beide wijkgemeenten flink (zie ook verder)

qua vrijwillige bijdragen, personeelskosten, inkomsten uit verhuur en buffet en onderhoud gebouwen. **Maar** beide verlieslatend, beide voldoen niet aan de PKN-benchmark (waarin overigens ook al 12% tekort) en steken schril af bij buurgemeenten.

Vrijwillige bijdragen de belangrijkste inkomstenbron (63% van het totaal),

De vrijwillige bijdragen inclusief collecten en giften van de doop- en belijdende leden ligt op het landelijk gemiddelde van € 175. 43 % van alle vrijwillige bijdragen komt van 80 plussers. De helft van de doop- en belijdende leden draagt niet bij.

De vrijwillige bijdragen zijn goed voor 63% van de inkomsten. Om ook 63% van de totale huidige kosten te dekken zouden de gevers hun vrijwillige bijdrage moeten verhogen met gemiddeld € 9 per week; zie slide 11.

Onderhoudskosten monument de Oude Kerk niet langer meer door PGV alleen te dragen

Als voorbeeld noemen we onderhoud toren. Er waren vele acties voor fondsenwerving. Het project binnen budget uitgevoerd voor € 400K, maar hiervan heeft de PGV € 160K bijgedragen. Subsidietoekenning vereist immers ook eigen financiële inbreng. Monumentenwacht zal onderhoud en verbeterzaken blijven aandragen voor het Rijksmonument. Onderhoud aan het dak in een komend decennium, te begroten op € 810K (waarvan 60% subsidiabel), nog niet in de MJOP.

Penningmeester en kerkrentmeesters zijn medio 2020 begonnen de overige lasten (administratie, tuinonderhoud, externe schoonmaak, glazenwasser etc.) fors (met € 30K/jaar) terug te dringen

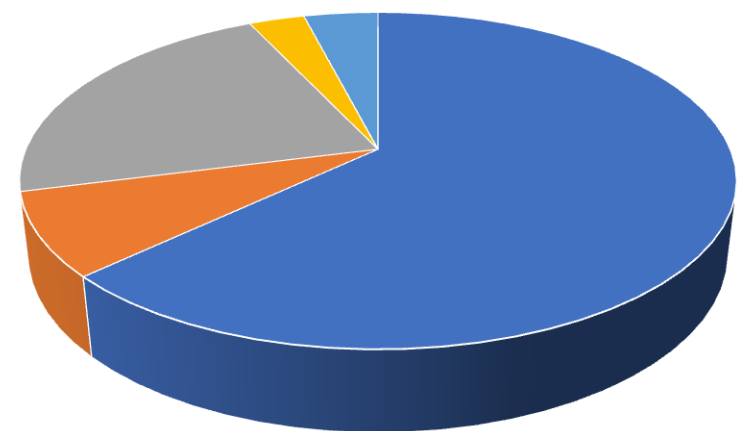
Een van de weinige lichtpuntjes...

Aanbevelingen: verlaag de kosten

Niet-pastoraal personeel: (kosters, organisten, administratie)	<i>Na pensionering kosters vervangen door vrijwilligers OF salariskosten doen terugverdienen door verhuur; meer 'self-service'; 80% (!) besparing als PGV een 'gemiddelde gemeente' wordt; van € 214K naar € 40K/jaar</i>
Kerkelijk bureau:	<i>Meer digitaal; meer door vrijwilligers; 20% besparing (€ 16K/jaar); o.a. door heronderhandeling van de printercontracten</i>
Gebouwen:	<i>Scheid geloofsgemeenschap en gebouwen; onderzoek Exploitatie- en Eigendomsstichting</i>
Overig:	<i>Strikter verdienmodel voor PROEF! (abonnementen), bijvoorbeeld papieren blad op abonnement à € 20/jr; stel 50% abonnees dan € 6K/jaar besparing of geheel online; dan € 12K/jaar besparing (= drukwerk + lopers + porti -/- giften)</i>
Nota bene:	<i>Verlaag de drempel bij het werven van vrijwilligers door 'hapklare' kleine, te overziene taakjes aan te bieden in een te overziene periode</i>
Predikantsplaatsen:	<i>Anticipeer erop dat –bij ongewijzigd beleid- we na het ontstaan van een vacature we deze niet kunnen / mogen invullen</i>

Benchmarking baten

baten PGV

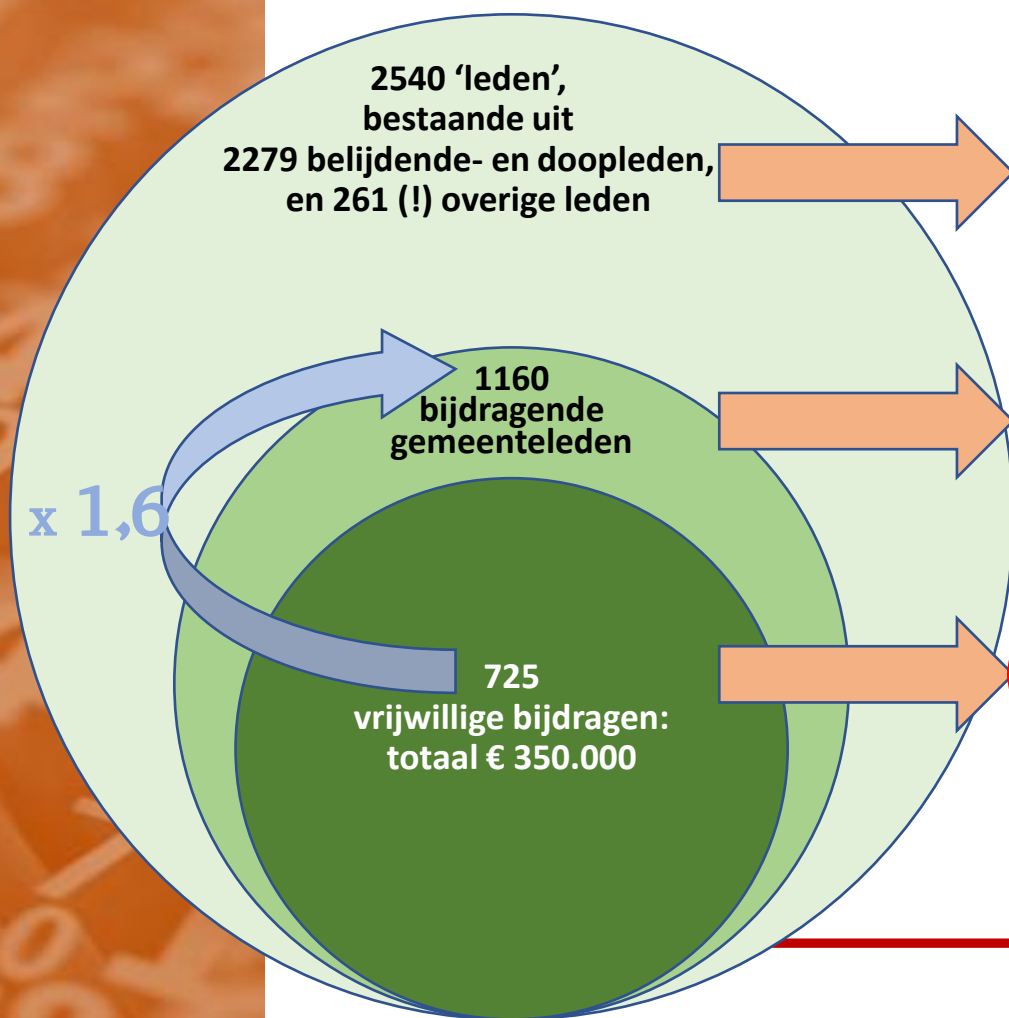

- vrijwillige bijdragen ■ collecten en giften
- verhuur en buffet ■ rente en dividend
- overige baten

Percentage van totale baten:	PGV 2019
vrijwillige bijdragen	63 %
collecten en giften	8 %
verhuur en buffet	22 %
rente en dividend	3 %
overige baten	4 %

	PKN 2019 landelijk gem. o.b.v. 2279 (doop- en belijdende) leden	PGV 2019	PGV 2020
vrijwillige bijdragen + coll. + giften	€ 399K/jaar	€ 395K/jaar	€ 394K/jaar
aantaloop- en belijdende leden per fte predikant	1000	760	

Financiën 2020- op persoonlijke schouders

63% van de kosten

vrijwillige bijdragen

TOTAAL

€ 511.000/jr

€ 350.000 /jr

per gemeentelid, WEL en NIET bijdragend

€ 201/jr

€ 138/jr

per BIJDAGEND gemeentelid

€ 441/jr

€ 302/jr

per vrijwillige bijdrage

€ 705/jr

€ 59/mnd

€ 14/wk

€ 483/jr

€ 40/mnd

€ 9/wk

NB: we rekenen met gemiddeld 1,6 bijdragend lid per vrijwillige bijdrage

Aanbevelingen: verhoog de opbrengsten

Investeer in jeugd, gemeente-groei en jeugdpastoraat:	<i>Zomerkampen, honk voor tieners, bekendheid in de buurt, thema-avonden, culturele activiteiten, eat & meet</i>
Vrijwillige bijdrage:	<i>Bevorder financiële bewustwording met heldere communicatie en openheid over de bedragen; vergemakkelijk het geven (info in kerkapp; legaatnotaris betalen); benader gemeenteleden meer actief en persoonlijk; spreek ook niet-betalende leden aan</i>
Netto inkomsten uit verhuur:	<i>Meer focus op verhuur; commerciële aanpak; slim (niet-conflicterend) eigen gebruik; OK van € 30K (2019) stapsgewijs naar € 45K (2023); KK van € 84K (2019) naar € 100K (2023)</i>
Subsidies en rendement op kapitaal:	<i>Verdubbel het belegd vermogen; werk samen met de beleggingsadviescommissie van de diaconie; betrek professionals als Nicole van der Hoeve (charitymanager ING)</i>
Scheid gemeenschap en gebouwen:	<i>Richt een (niet-geloofsgebonden) Vriendenstichting Oude Kerk (ANBI) op die inkomsten genereert; zie voorb. elders; bestuur is brede vertegenw. uit samenleving</i>
Diaconie als 'klant':	<i>Breng 'diensten', geleverd aan de diaconie, in redelijkheid in rekening bij de diaconie</i>
Reeds in 2021 gerealiseerd:	<i>€ 30K kostenreductie op tuinonderhoud, schoonmaak, containers</i>

Begroting financiële verbeteringen t.o.v.2020

Protestantse Gemeente
Voorburg

	2022	2023	2024 e.v.
Vrijwillige bijdragen:	+ €33K/jr	+ €65K/jr	+ €65K/jr
Netto inkomsten uit verhuur (tov 2019 ivm corona)	+ €23K/jr	+ €41K/jr	+ €41K/jr
Rendement op vermogen:	+ €60K/jr	+ €60K/jr	+ €60K/jr
Stichting Vrienden van de Oude Kerk:	+ €10K/jr	+ €20K/jr	+ €30K/jr
Diensten geleverd aan Diaconie:	+ €3K/jr	+ €3K/jr	+ €3K/jr
Abonnementen op PROEF! (ipv vrijwillig):	+ €6K/jr	+ €6K/jr	+ €6K/jr
Reeds gereal. in 2021 (oh. tuin, schoonmaak, cont.)	- € 30K/jr	- € 30K/jr	- €30K/jr
Kosters:	- €22K/jr	- €30K/jr	- €30K/jr
Kerkelijk bureau:	- €8K/jr	- €16K/jr	- €16K/jr
TOTALE VERBETERING t.o.v. 2020:	€195K/jr	€271K/jr	€281K/jr

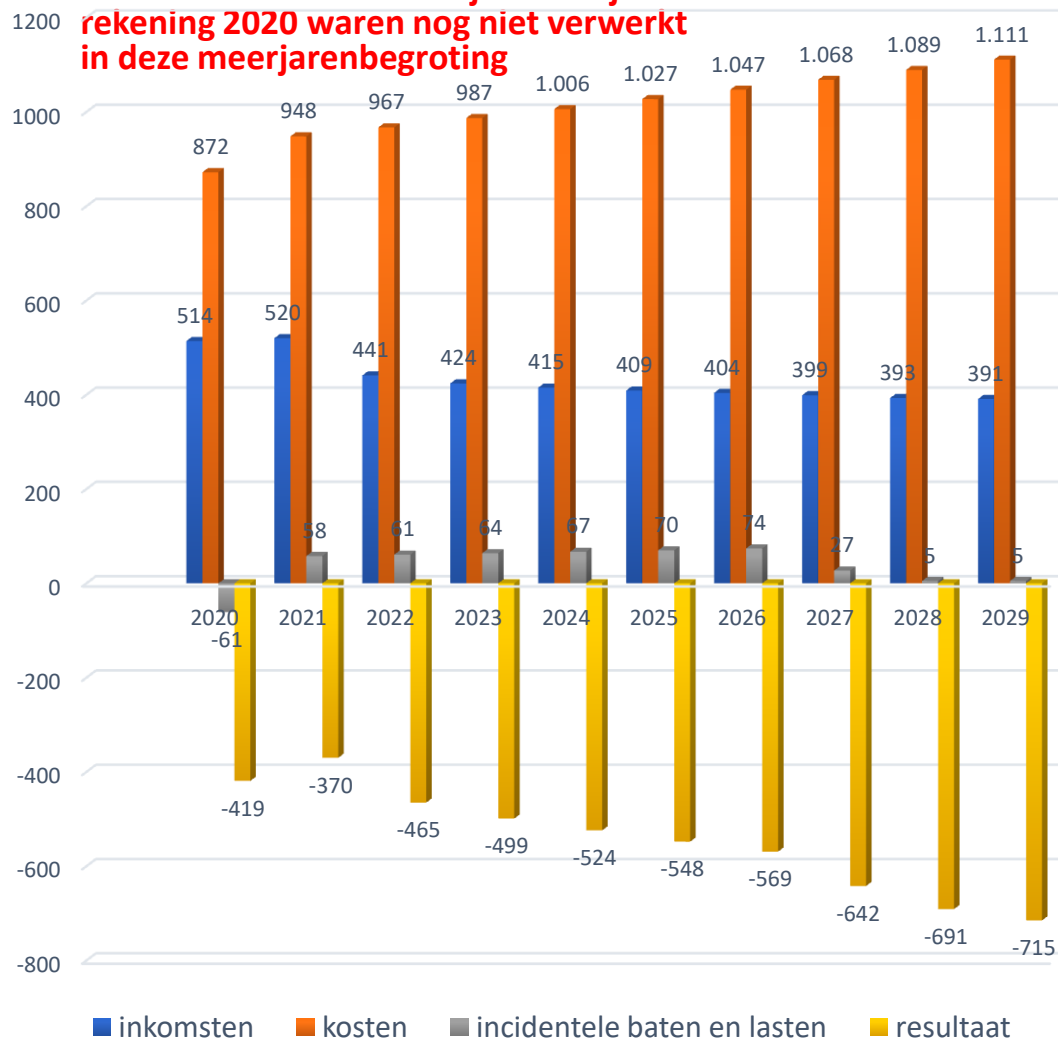
PM1: investeren in nieuw beleid (jeugd, gemeentegroei, jeugdpastoraat)

PM2: legaten

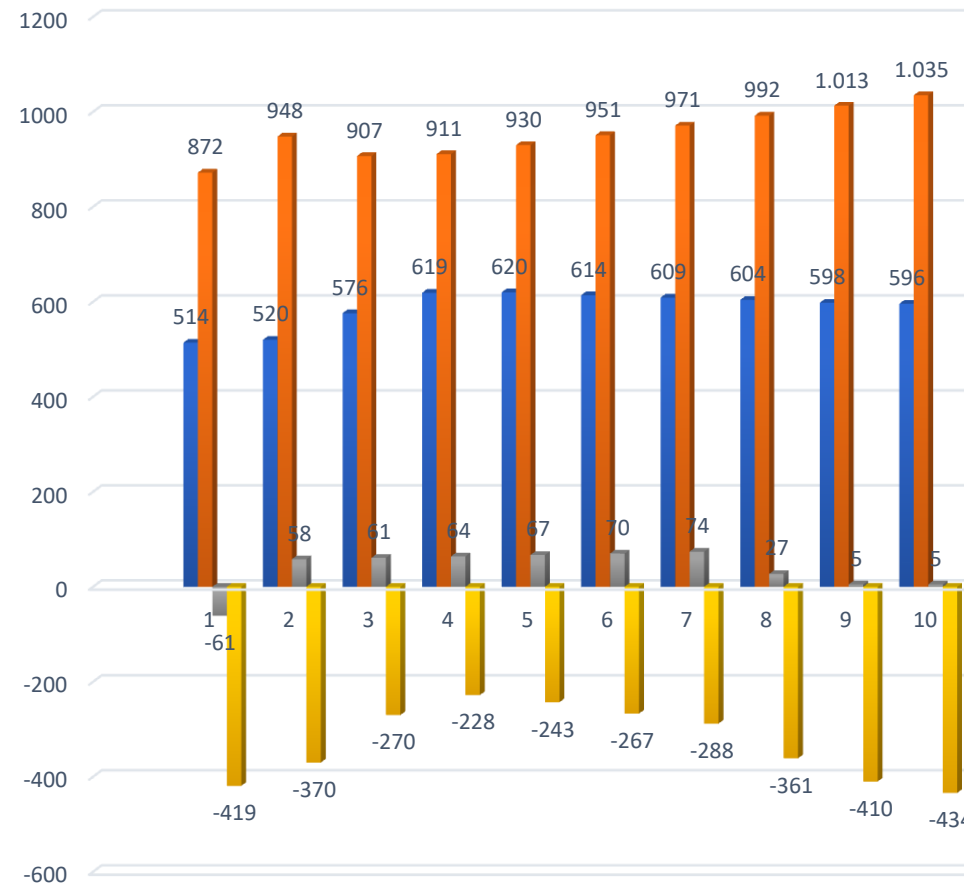
Meerjaren-begroting mèt en zonder

zonder de voorgestelde maatregelen

NOTA BENE: de actuele cijfers van jaar-rekening 2020 waren nog niet verwerkt in deze meerjarenbegroting

met de voorgestelde maatregelen

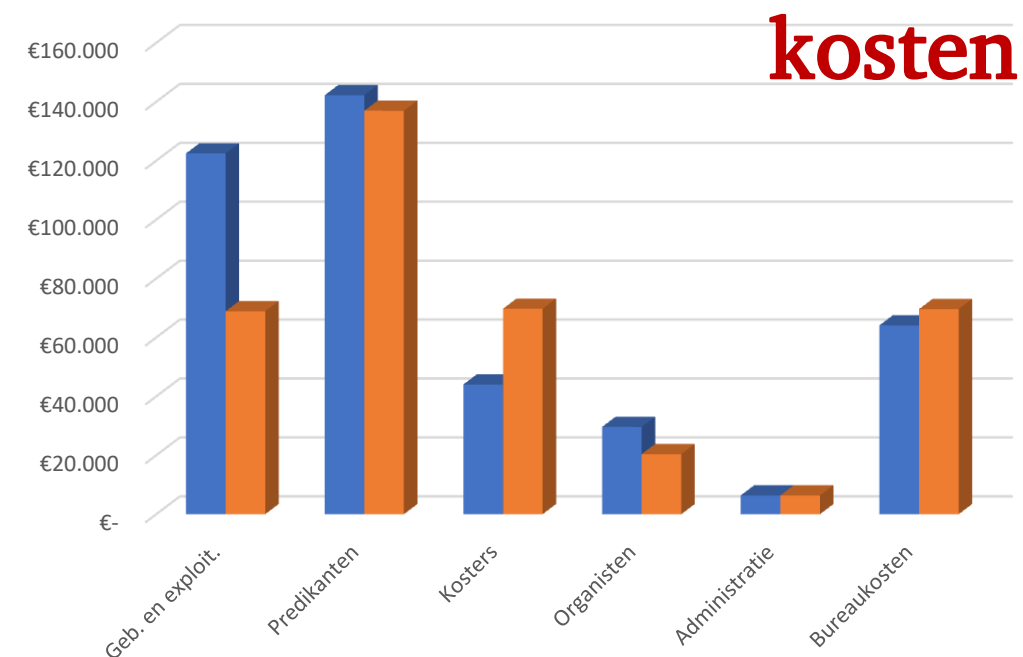
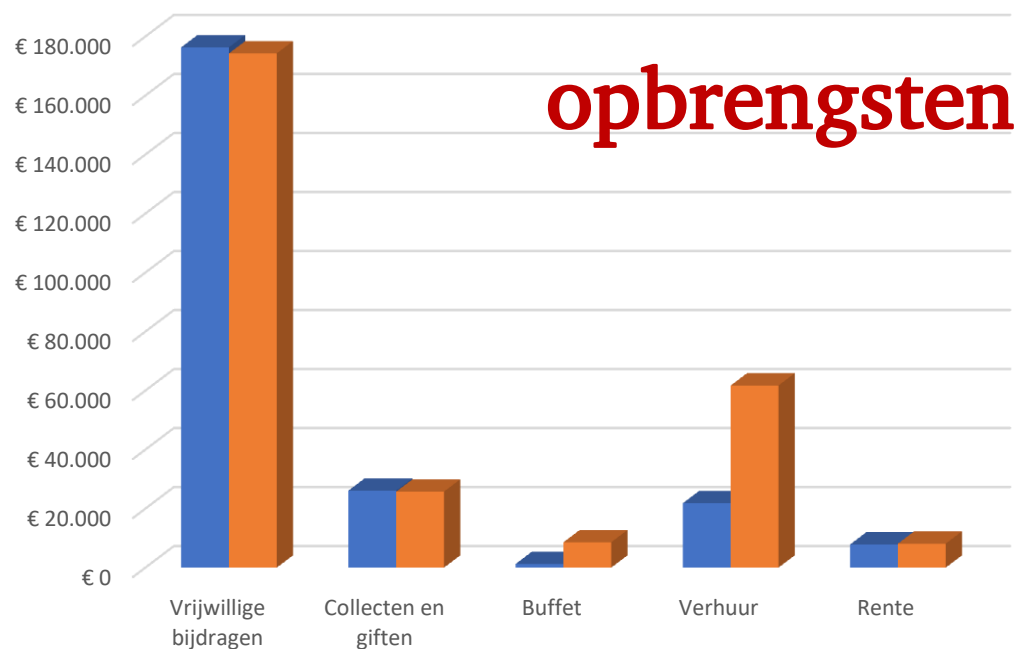

**Resultaat van de maatregelen:
financiële levensduur van de PGV
verlengd met 5 à 10 jaar extra**

OK en KK naast elkaar (2020)

	Martinigemeente	De Open Hof	Totaal
Vrijwillige bijdragen	€ 176.340	€ 174.281	€ 350.621
Collecten en giften	€ 26.104	€ 25.760	€ 51.865
Buffet	€ 1.259	€ 8.598	€ 9.857
Verhuur	€ 21.848	€ 61.720	€ 83.568
Rente	€ 7.867	€ 8.131	€ 15.998
Inkomsten totaal	€ 233.418	€ 278.491	€ 511.909

	Martinigemeente	De Open Hof	Totaal
Geb. en exploitatie	€ 122.457	€ 68.879	€ 191.336
Predikanten	€ 142.199	€ 136.947	€ 279.146
Kosters	€ 44.029	€ 69.735	€ 113.764
Organisten	€ 29.622	€ 20.392	€ 50.015
Administratie	€ 6.381	€ 6.381	€ 12.762
Bureaucosten	€ 64.088	€ 69.623	€ 133.711
Kosten totaal	€ 408.775	€ 371.958	€ 780.733

Het valt ons op dat de uitkomsten van Werkgroep 1 zijn gericht op het voortbouwen op de bestaande situatie.

Wellicht is echter een meer radicale variant nodig! Experimenteren met een meer 'agile' vorm (naast de huidige situatie) spreekt ons erg aan.

Dat vergt wat ons betreft ook een (pragmatische) analyse en diagnose waarom de inkomsten afnemen, met een beknopte duiding waarom de PGV in deze situatie is terechtgekomen. Dat kan ook inzicht en ruimte geven om nieuwe varianten te ontwikkelen en te toetsen. Varianten die radicaler zijn scherpener het denken en kunnen ondersteunend zijn bij keuzeprocessen en het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie.

Wij stellen voor twee nieuwe scenario's / modellen toe te voegen:

- 1) De huidige structuur,
maar dan met 2 financieel semi-autonome wijkgemeenten
(met inspanningsverplichting)
- 2) De huidige structuur,
maar dan met onderhoud en exploitatie gebouwen, inclusief kosters geoutsourced naar 1
of 2 Stichtingen Exploitatie

Toegift 3

*Binnen de PKN is functieverbreiding van de kerkgebouwen veel voorkomend.
Dat leidt tot de volgende toegift:*

De Oude Kerk wordt een cultureel centrum en 'huiskamer van het erfgoed', waar naast grote en kleine geloofsvieringen plek is voor lezingen, tentoonstellingen, muzikale en andere culturele uitingen, huwelijken etc. voor de gehele Voorburgse burgerij. E.e.a onder regie van een Stichting Erfgoed Oude Kerk, die nauw samenwerkt met Stichting Hofwijck/Museum Swaenstijn, Stichting Carillon, Vereniging Oud Voorburg, Stichting erfgoed Prinses Marianne etc.

De Koningkerk wordt een diaconaal- en muzikaal centrum waar naast grote en kleine geloofsvieringen plek is voor diaconale en buurtcontacten en vooral muzikale uitingen. Te bezien of niet-kerkelijke zaken beter via een Stichting kunnen verlopen.

Spoorboekje (status: brainwave; vereist: projectenbureau)

FASE I : Optimaliseren / Gaten stoppen	Kortetermijn-acties - start NU !		
Spoor 1 : Vergroten Financieel bewustzijn	Actie (s)	Ingangsdatum	Actiehouder (s)
halte 1	Implem. AK besluit inspanningsverpl. wijken middels wijkbegroting en 2x wijkresultaten in wijkkerkenraad	mei 21	Penningm. /vz wijkkerkenr.
halte 2	Informatieronde naar PGV leden ter info en uitnodiging voor ideeën via PROEF!	editie mei of jun/jul 2020	Redactie Proef!
	en websites, afkondigingen, kerkapp, email en -vooral- persoonlijk vis-a-vis door ambassadeurs en een fysieke bijeenkomst per wijk en afhankelijk van coronabeleid	jun of sep 2020	Wijkkerkenraad
Spoor 2 : Opt. Vrijw. bijdr.	Doel 2022 : € 375.000,-		
halte 1	Elke wijk beoordeelt: wel/niet halfj. verzoek additionele vrijw. bijdr. Karakter kan zijn : a) Generieke vraag tot dekking van het tekort b) Projectgerelateerde vraag bijv. orgel Oude Kerk (€ 30K) of toegang Kerk naar tuin - Koningkerk (€ 20K)	jun / jul 2021	vz wijkkerkenraden
halte 2	Organisatie Actie Kerkbalans 2022		
	. Optuigen projectorganisatie	jun 21	Deeln. uit AK, CvK, Comm.
	. Overl. met Van Eerden / Posthumus en KB / doorspreken aanpak Actie Kerkbalans 2021	jun /jul 2021	
	. Optuigen draaiboek 2022 op basis van tips PKN	sep /okt 2021	
	. Communicatie offensief na afloop vieringen en in Proef!	eind nov /begin dec 2021	
Spoor 3 : Verhogen verhuurinkomsten	Doel 2022 : Oude Kerk naar : € 45K ; Koningkerk naar : € 100K		
halte 1	Beoordelen tarieven zaalhuur en buffet / Afgerond		
halte 2	Optimaliseren inzet kosters voor verhuur door		
	. Werven 4 a 5 hulpkoters	asap	wijkkerkenr./kerkrentm. beheer
	. Kosters vooral inzetten voor bijeenkomsten van verhuur	asap	wijkkerkenr./kerkrentm. beheer
	. Kerkelijke vergaderingen vooral houden op minst populaire weekavond	asap	wijkkerkenr./kerkrentm. beheer

Spoorboekje - vervolg

Spoor 4: Verh. belegg. ink.	Doel 2022 : met € 65.000,-		
	Beleggingsadviescommissie inzetten voor Diaconie en PGV/Algemeen		AK en CvK / Centr. Diaconie
	. Via besluit CvK , AK en Diaconie	jul-21	
	. Nicole van de Hoeve uitnodigen voor Beleggingsadviescommissie	jun-21	
Spoor 5: Verlaging kst. KB	Verdere digitalisering KB mede door verlaging printkosten	asap	penningmeester CvK
Spoor 6: Verlaging diac. kst.	Herijking afspraken met Centrale diaconie	mei/jun 2021	penningmeester CvK/vz's wijken /Centrale Diaconie
FASE II: Ook andere wegen inslaan	Acties voor de zeer nabije toekomst		
Spoor 7 Oprichting Stichting (en) Oude Kerk	.Martiniwijk en AK stellen een voorbereidingscomm. samen van 2 a 3 gem. leden met maatsch. contacten (bijv. Jaap Geluk) en 1 niet-PGV lid maar bekendheid met Oude Kerk ; plus materie en jur. onderst. door 4/5e lid : Ruth Reijnders	sep-21	wijkkerkenraad Martini en AK
halte 1: St. Vrienden OK	. Opdracht 1 : Wat en hoe tot een Stichting Vrienden te komen	30-mei-22	
halte 2: St. Erfgoed OK	. Opdracht 2: Wat en hoe tot een Stichting Erfgoed te komen	afhankelijk van adviezen	
Spoor 8 Diac./muz.cent. KK			
halte 1: Samenw. L. des Heils	. Kijken of via intentie overeenkomst gekomen kan worden tot akkoord	Actie loopt, begin 2022	wijkkerkenraad/Diaconie
halte 2: Muziekcentrum KK	De Open Hof stelt een voorber. comm. in met 2 a 3 betrokken gem. leden en tenm. 1 niet-PGV lid met muz. contacten	1-jul-21	wijkkerkenraad
Spoor 9 Kerkvernieuwing		1-okt-21	
	AK stelt voorbereidingscommissie in met 20/30/40-ers die adviseren over aanvullende kerkelijke activiteiten passend bij de nieuwe generaties. Kwartiermaker: 1 ds; evt. betaalde ondersteuning via bijv. STEK		AK
FASE III : Naar een Nieuwe toekomst?	Acties voor de langere termijn		
Spoor 9 3/4 : Waar staan we en hoe nu verder	Wat hebben de vorige sporen opgeleverd? Status kerkelijk, ledental en financieel?	Begin 2023	AK en wijkkerkenraden
Spoor 10 : Voorbereiden op een nieuwe toekomst			
halte 1: Herontw.plan KK	AK stelt in een voorbereidingscommissie om een plan te ontwikkelen	start : dec 2021; rapp.: nov 2022	AK
halte 2: Hergebr. plan OK	AK stelt in een voorbereidingscommissie om een plan te ontwikkelen	start : dec 2021; rapp.: nov 2022	AK
halte 3:	AK buigt zich na horen leden en volledig inzicht in de stavaza opnieuw over scen. 1 ((voorl.) voortz.), 2 (ontvlechting wijken), 3 (2 wijkgemeenten in 1 gebouw. 4 (1 gemeente in 1 gebouw), 5 (financiële ontvlechting wijken), 6 (Outsourcing Beheer via Stichting) 7 (herontwikkeling Koningkerk) en 8 (herbestemming Oude Kerk)	mei 23	AK

Scenario 5: 2 financieel semi-autonome wijken, EBOH/Orde op zaken Lasten als % van de totale baten

	De Open Hof 2020	De Open Hof 2022	Martini 2020	Martini 2022
Pastoraatslasten:	49	47	61	54
Overige salarislasteren:	34	34	34	32
Onderhoud & Exploitatie Gebouwen:	25	26	52	49
Overige lasten (admin, quotum PKN):	25	15	27	15
Totale lasten als % van baten:	133	122	172	150
Totale baten:	100	100	100	100
	Vrijwillige bijdragen gelijk , huur pre corona, overige lasten lager		Vrijwillige bijdragen hoger, organist lager, koster vooral provisie, 5 hulpkosteren en overige lasten lager, gebouwen lager	

Scenario 6: 2 financieel semi-autonome wijken, met St. Erfgoed Voorburg (Oude Kerk); lasten als % van de totale baten

	PGV 2021	Martini 2022	Martini 2023
Pastoraatslasten:	65	55	52
Overige salarislasteren:	48	25	15
Onderhoud & Exploitatie Gebouwen:	45	35	27
Overige lasten (admin, quotum PKN):	27	20	20
Totale lasten als % van baten :	185	135	114
Totale baten :	100	100	100
Kosten kosteren en deel gebouwen en huur in Stichting			

Werkgroep 3: financiën; wie zijn dat?

Investeren in jeugd en gemeentegroei: *Arie-Jan van 't Zelfde, Henk Scheper*

Niet-pastoraal personeel: *Theo Kimmel, Kees Koenen*

Vrijwillige bijdragen en legaten: *Ruth Reijnders, Pieter van der Beek, Henk Scheper*

Kerkelijk bureau: *Kees Koenen, Matthijs Willemse*

Netto inkomsten uit verhuur: *Ruth Reijnders, Theo Kimmel, Jan Hendriks*

Subsidies: *Arie-Jan van 't Zelfde en Ruth Reijnders*

Rendement op kapitaal: *Jan Hendriks*

Kerkgebouwen in stichtingen onderbrengen: *Ruth Reijnders, Theo Kimmel, Jan Hendriks*

NOTA BENE: zie ook de volledige rapportages van deze teams